

INFORME: ACTUACIONS PRELIMINARS A LA TORRE DE MINERVA, PROBLEMÀTICA DERIVADA DE LA INSTAL·LACIÓ D'UNA BASTIDA I ORDRES A L'EMPRESA ADJUDICATÀRIA

ANTECEDENTS

L'Ajuntament de Tarragona ha signat un conveni de col·laboració amb l'Arquebisbat de Tarragona i la Fundació Privada Mútua Catalana qui aporta 50.000 €, pel qual es posen en marxa els Estudis técnico-científics necessaris i la redacció d'un projecte bàsic i d'execució de conservació-restauració de la façana est de la torre de Minerva, altrament coneguda com Sant Magí.

Cal recordar que la Muralla de Tarragona és Monument Històric d'acord amb una Reial Ordre de 24 de març de 1884- Gaceta de 12 d'abril de 1884, que és dins el Conjunt Històric Artístic de Tarragona, d'acord al Decret 652/1966 de 10 de març. BOE de 6 d'abril de 1966. Finalment recordar que forma part del Conjunt Arqueològic de Tàrraco, inclòs en la Llista de Patrimoni Mundial de la UNESCO, assemblea de Cairns, 30 de novembre de 2000.

La realització d'aquesta actuació deriva de l'estat de conservació de la torre, en especial del costat est on hi ha el relleu de Minerva, peça escultòrica del 200 aC *circa*, i segons els experts l'escultura romana en relleu més antiga fora de la Península Itàlica, a més d'un seguit de caps cisellats en l'angle nord-est i costat est, i dos més a la cara sud, que són originals. A més, dins la torre els treballs arqueològics realitzats per l'Institut Arqueològic Alemany als anys 70 van localitzar el grafiti llatí més antic fora de la Península Itàlica i un seguit de grafiti en alfabet ibèric. Això fa de la torre de Minerva un element singular de primer ordre.

Per tal d'avaluar de manera inicial l'estat de conservació del parament i en especial del relleu cara a plantejar els estudis a realitzar, d'acord amb les converses amb arqueòloga territorial i arquitecta territorial de la Generalitat, i amb delegada diocesana d'Art Sacre, Sres M. Adserias, C. Fernandez i R. Martin, es va determinar instal·lar un sistema d'accés al parament de muralla per poder fer una primera diagnosi organolèptica juntament amb els tècnics del Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat, Sr. Pere Roca i la geòloga col·laboradora del mateix, Dra. Núria Guasch. Per part de l'Ajuntament, a nivell tècnic van ser partícips l'arqueòloga municipal, l'arquitecta municipal, Sres. P. Bravo i C. Rodríguez i qui subscriu.

Amb això es va acordar també la realització d'un escaner laser 3 D del monument per l'interior i exterior, encarregat a l'empresa Global Mediterranea, en aquest moment en fase de presa de dades. També es va sol·licitar a Brigada Municipal, Srs. M. Antillach i J. Adserias, una eliminació de vegetació superior que tapava la visual de la cara oest de la Torre, que van realitzar amb tota diligència. Això permet una millor visualització del monument i poder prendre les dades d'scanner laser. Paral·lelament s'ha tramitat un encàrrec d'eliminació de vegetació exterior de la torre tan per raons de conservació com per permetre la presa de dades. S'ha encarregat a Legend Experience, especialitzada en treballs verticals, amb experiència en actuacions en patrimoni històric i amb qui col·labora un tècnic titulat en treballs fitosanitaris.

Afegir que s'està en converses amb especialistes de renom cara a l'estudi del conjunt escultòric i epigrafies a l'interior, que esperem aviat es perfeccionin amb els corresponents compromisos de treball i encàrrecs.

FETS ESDEVINGUTS, ACCIONS I INSTRUCCIONS DONADES PER PART DELS TÈCNICS MUNICIPALS

Per poder accedir a la cara est de la torre de manera segura tant a nivell laboral com per prevenció al COVID 19 es va optar per plantejar el muntatge d'una bastida tubular durant 10 dies naturals. Amb la bastida muntada es faria reunió tècnica Ajuntament-Generalitat STT de Cultura i Centre de Restauració de Bens Mobles, així com Arquebisbat per tenir una primera obtenció de dades des del punt de vista organolèptic cara a plantejar la continuació de l'actuació que s'ha de materialitzar en la redacció d'un projecte bàsic i executiu de conservació-restauració per equip interdisciplinari, i la posterior execució del mateix, en base a l'estat de conservació i els recursos que es tenen i sens dubte s'hauran d'obtenir. Paral·lelament s'ha estudiat en col·laboració amb l'àrea de Comunicació /Premsa municipal l'enregistrament d'imatges de video cara a una ulterior acció de difusió materialitzable per exemple en un reportatge de TV.

Per tal d'encarregar el muntatge, lloguer i desmuntatge de bastida es van demanar tres pressupostos a empreses solvents, de les quals en van respondre dos, tal i com consta en el corresponent expedient. Es va adjudicar a l'empresa FORESENY SL per raó de la proposta econòmica i tenint en compte un altre aspecte, l'àmplia experiència de l'empresa en muntar bastides en Patrimoni Històric on s'ha de ser especialment curós en els ancoratges i estabilitat i evitar el que ha succeït en aquest cas: perforacions en els murs. No cal dir que aquest particular es va parlar amb el gerent de l'empresa Sr. Manuel Fernández.

La bastida tubular es va muntar entre els dies 12 i 13 de juliol de 2015 cara a estar disponible per la visita tècnica citada, convocada el 15 de juliol de 2015 a les 8:00 del matí.

En base a les disponibilitats d'agenda en data 14 de juliol de 2015, a les 13:00 aproximadament es va fer inspecció de la bastida per part de qui subscriu i de la Sra. Roser Martín, delegada diocesana de Patrimoni, en tant i en quant l'Arquebisbat de Tarragona és propietari de la torre de Minerva.

Es va observar que la bastida no havia estat estintolada amb un reforç extern que no afectés la torre, sinó que els operaris havien practicat 12 forats a la torre per assegurar-la, un d'ells en l'escut del relleu de Minerva. Són d'uns 15 mm de diàmetre per una profunditat d'uns 100 mm, on es va instal·lar el corresponent tac plàstic i cargol per collar la bastida.

Vist això es va procedir a fer les següents trucades telefòniques:

1. Serveis Territorials de Cultura, Sra. Maria Adserias.
2. Conseller de Patrimoni Històric, Sr. Herman Pinedo.

3. Gerent de Foreseny, Sr. Manuel Fernández.

4. Arqueòloga municipal, Sra. Pilar Bravo.

5. Gabinet de premsa, Sra. Mariona Llort.

Posteriorment es va informar a la cap de gabinet d'Alcaldia Sra. Judit Borrell i es van mantenir les corresponents converses telefòniques amb el Sr. Pinedo així com comunicació via wsp amb la Sra. Araceli Saltó com a cap del servei a qui està adscrit el departament de Patrimoni.

Quant a la reacció del Sr. Manuel Fernández va ser de sorpresa i consternació presentant-se a les 13:30 aproximadament a peu de la torre doncs era fora de Tarragona. Ens va manifestar clarament que el que s'havia executat no era correcte ni molt menys i ho va atribuir a un error tècnic del seu equip.

La conversa amb el Sr. Fernández va continuar amb un seguit d'instruccions donades per qui subscriu i la Sra. Roser Martín que es concretaven en canviar el sistema d'acollament de la bastida, de manera que s'havia de muntar una contrabastida i desacollar tots els cargols, deixant però els braços presentats cara a marcar els llocs on s'havien practicat els citats forats doncs l'endemà havia visita al monument amb Generalitat i es fessin tots els tècnics càrrec de la situació. També es va donar la instrucció que en els punts on fos necessari un topall contra la torre per evitar per exemple vibracions o moviments que la podessin tocar, es fiques protecció de material sintètic inert per al monument.

Va finalitzar la reunió passades les 15:00 i va anar combinada amb les diverses trucades i la compareixença de la Sra. Mariona Llort cara a conèixer la situació.

Es va quedar de tornar-nos a veure in situ per la tarda per executar les accions citades.

a les 16:30 aprox el Sr. Manuel Fernandez ens va informar que es dirigien a la torre amb un equip per executar les accions que van consistir en el desacollat citat deixant els braços presentats en la part de carreus, instal·lació d'una contrabastida i xarxa blanca translúcida i col·locació d'elements de contacte entre torre i bastida en els punts necessaris.

Aproximadament a les 17:50 es van personar a l'obra l'arqueòloga municipal Sra. Pilar Bravo i qui subscriu cara a verificar els treballs realitzats amb el Sr. Fernández, i documentar els 10 forats realitzats sobre plànol, amb la corresponent presa fotogràfica ara a elaboració dels corresponents informes, actualment en procés de redacció.

Finalitzat això hi ha una nova reunió tècnica el dimecres 15 de juliol de 2021 a peu d'obra. Aquesta es convoca a les 8.00 hores i participen:

per part de l'ajuntament

- Sr Herman Pinedo, conseller de Patrimoni Històric,
- Sra Judit Borrell, cap de gabinet d'alcaldia
- Sra Mariona Llort, departament de Premsa

- Sra Pilar Bravo, arqueologa municipal
- Sra Cristina Rodriguez, arquitecta municipal
- Sr Joan Menchon cap tècnic de Patrimoni, actal

per part de l'Arquebisbat

- Sra Roser Martin, delegada diocesana de patrimoni
- Mn Josep Josep Mateu, delegat diocesà per als bens immoble
- Sr. Booravit Roonthiva restaurador de béns culturals i membre de la comissió diocesana de patrimoni cultural

Per part de Generalitat de Catalunya

- Sra. Maria Adserias, arqueòloga dels SST
- Sr. Ferran Gris, arquitecte dels SSTT
- Sr. Pere Rovira conservador i responsable de restauració de matèria inorgànica del Centre de Conservació de Béns Mobles de la Generalitat
- Sra. Carolina Jorcano, restauradora del Centre de Conservació de Béns Mobles de la Generalitat
- Sra. Núria Guasch, geòloga especialista en Patrimoni

Per part de l'empresa Foreseny

- Sr. Manuel Fernandez

Avaluada la situació per les parts, s'informa del següent

En relació als forats realitzats per l'empresa Foreseny

- Cal fer una actuació de reparació del mal realitzat en especial del forat a l'escut del relleu de Minerva
- Aquesta actuació s'ha de fer d'acord amb les directrius del Centre de Restauració de Bens Mobles i per restauradors de béns Culturals
- Aquesta actuació es farà per l'equip de restauració de l'empresa Récop per encàrrec directe de l'empresa Foreseny qui es farà càrrec de les despeses
- A més l'empresa Foreseny manifesta, com ja va fer el dia anterior, que la despesa de muntatge i desmuntatge com dels dies que hagi d'estar la bastida anirà a càrrec seu i assumeix en públic la negligència practicada.
- Es dona instrucció a l'empresa per acabar de retirar els braços de la bastida on havien els cargols i canviar de lloc un topall que si bé estava protegit amb làmina de neoprè, estava en contacte amb el relleu
- també es dona instrucció perquè fiquin un cadenat a l'escala de la bastida i un senyal de prohibit pujar a la bastida.

En relació a l'estat de conservació de la torre, objecte inicial de la reunió.

S'observa un deteriorament important de la part superior del monument, és a dir la zona de carreuada que provoca perill de desprendiment de fragments de pedra, que no de l'estructura, cosa que pot afectar els visitants, el monument i el patrimoni. Per

aquesta causa, els tècnics Srs. Rodriguez, Gris i Rovira veuen que cal fer una actuació d'emergència que és objecte d'un altre informe i de la corresponent tramitació. Cal dir que aquesta situació d'emergència no és pas derivada de l'acció de Foreseny.

Aquesta actuació d'emergència es planteja executar-la a partir de dilluns amb el benentès que si es desprèn algun fragment, al mateixa bastida actuarà d'esmoreïdor davant la possibilitat que caigués en zona de concurrència pública.

Durant l'emergència, hi ha la voluntat de reparació dels forats perpetrats però els SSTT de Tarragona han de resoldre com tramitar-ho administrativament cara a Comissió Territorial. Al respecte cal aclarir que el Sr. Rovira és del parer que cal tapar-los el més aviat possible davant la possibilitat d'interacció amb agents atmosfèrics.

Aquestes accions, ja fora de l'objecte d'aquest informe, son objecte d'un altre en curs de redacció per la Sra. Rodriguez, a banda dels que realitzi Generalitat de Catalunya.

S'estableix també un primer programa d'accions i estudis a realitzar perfeccionar una vegada resoltes les situacions d'emergència i reparació dels 10 forats. Així mateix s'estableix que la comunicació de les accions i instruccions es faran no solament verbalment sinó per mail obert als tècnics implicats i a implicar, a efectes de constatació escrita i d'acta, tal i com venim fent en altres accions.

Dir també que les accions s'han realitzat de manera acordada amb Arquebisbat de Tarragona i després de les converses amb Generalitat, i manifestar la bona voluntat de totes institucions i tècnics i tècniques implicades.

Finalitza la reunió a les 11:00 aproximadament.

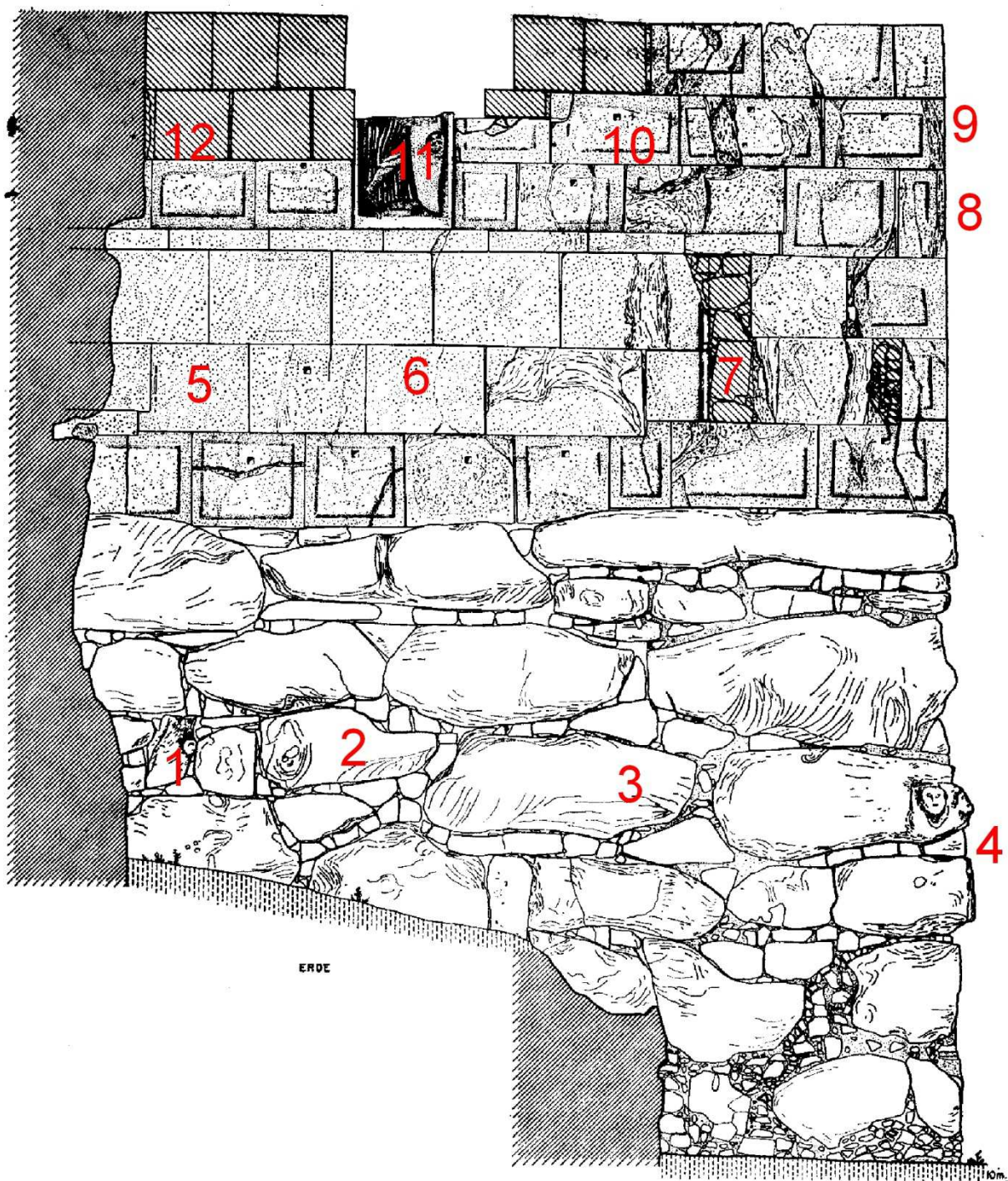
Als efectes oportuns,

Joan Menchon Bes,

cap tècnic de patrimoni històric, actal

Tarragona, 16.07.2021

D'adjunta documentació gràfica

ubicació dels forats

FORAT 1

FORAT 2

FORAT 3

FORAT 4

FORAT 5

FORAT 6

FORAT 6

FORAT 8

FORAT 9

FORAT10

FORAT 11

FORAT 12